

Didaktika ruštiny II – reč a jej rozvíjanie prostredníctvom základných rečových aktivít

(PETRÍKOVÁ, Anna – KUPRINA, Tamara – GALLO, Ján. 2013. *Didaktika ruštiny II*. Acta Facultatis Philosophicae Universitatis Prešoviensis. Vysokoškolská učebnica 63 (AFPh UP 408/ 489). Prešov: Filozofická fakulta PU, 2013. 174 s. ISBN 978-80-555-0820-7)

Jarmila Kredátusová, Inštitút ukrajinistiky a stredoeurópskych štúdií, Filozofická fakulta, Prešovská univerzita, e-mail: jarmila.kredatusova@unipo.sk

Predstavovaná učebnica *Didaktika ruštiny II*. je venovaná študentom jazykových vysokých škôl, fakúlt s pedagogickým zameraním a tiež odborníkom vyučujúcim ruštinu ako cudzí jazyk.

Učebnica obsahuje 7 kapitol. Prvé tri sú venované základným jazykovým činnostiam, prostredníctvom ktorých sa jazyk osvojuje a zdokonaľuje. Ide o reprodukčné (čítanie a počúvanie) a produkčné činnosti (písanie a hovorenie). Autori uvádzajú základné princípy vyučovania jazyka, ako je princíp komunikatívnosti, princíp autonómnosti (akcent všetkých činností zameraný na učiaceho sa), princíp aktívnosti (učiaci sa je v procese výučby aktívnym prvkom, nie naopak), princíp dostupnosti, vzájomného prepájania všetkých rečových aktivít naraz a pod.

V druhej kapitole sa autori venujú reprodukčným (recepčným) aktivitám, teda počúvaniu a čítaniu. Vysvetľujú pojem **učiaceho** počúvania a **komunikatívneho** počúvania. V krátkosti predstavujú druhy audiotextov a spôsoby práce s nimi. Bližšie sa venujú počúvaniu s porozumením základnej informácie (ilustrované príkladmi – konkrétnymi cvičeniami), ďalej detailnému počúvaniu, počúvaniu so zachytením presných údajov, počúvaniu s kritickým pohľadom. Osobitne sa vymedzujú druhy počúvania so zreteľom na vnímanie monológu alebo dialógu (polylógu). Pozornosť sa venuje aj počúvaniu prednášok študentov. Upozorňuje sa na výhody aj nevýhody jednotlivých druhov počúvania a uvedené sú aj drobné rady učiteľom v súvislosti s touto rečovou aktivitou ako aj predstava, ako preverovať túto aktivitu u žiakov.

Autori tiež vysvetľujú jednotlivé etapy práce s audiotextom (prípravná etapa, pozatextová etapa...) a uvádzajú sa aj príklady jazykových cvičení zameraných na odstránenie jazykových ťažkostí pri počúvaní.

Ďalej sa pozornosť venuje čítaniu učiacemu aj komunikatívne. Uvádzajú sa druhy čítania (čítanie nahlas, čítanie pre seba/ potichu, intenzívne a extenzívne čítanie, analytické a syntetické čítanie, individuálne a zborové čítanie, čítanie so slovníkom, informatívne čítanie, kritické čítanie, čítanie výberové atď.).

Autori sa nevyhli ani výučbe (náviku) techniky čítania. Všetky tieto aspekty dokladujú konkrétnymi cvičeniami a ponúkajú opäť predstavu, ako kontrolovať zvládnutie tejto aktivity žiakmi.

Tretia kapitola je venovaná produkčným aktivitám – hovoreniu a písaniu. V kapitole sa uvádzajú ciele, ktoré sa počas výučby hovorenia sledujú, predstavujú sa prístupy, ktoré si

môže hovoriaci pri hovorení voliť, uvádzajú sa druhy hovorenia v závislosti od druhu myslenia: iniciatívne hovorenie, reaktívne, imitatívne, automatizované a asociatívne. Pozornosť sa venuje schopnosti komunikáciu začať, udržať aj ukončiť, predstavené sú spôsoby výučby dialogickej aj monologickej reči a upozorňuje sa aj na možné problémy pri výučbe hovorenia. Kapitola obsahuje aj príklady jazykových cvičení (imitatívnych a transformačných, ...) a cvičení rečových – reprodukčných a produkčných. V závere tejto kapitoly sú vymenované aj kritériá hodnotenia tejto rečovej aktivity a spôsob jej kontroly.

Pri písomnom prejave sa sledujú dve jeho úrovne: učiaci a komunikatívna. Taktiež sa rozlišuje písomný prejav, ktorý je kontrolovaný a taký, ktorý je samostatný. Rovnako autori uvádzajú základné typy produkčného prejavu: písomný prejav pre akademické účely (eseje, krátke slohové útvary, anotácie, recenzie, tézy, konspekt atď.), písomný prejav pre profesionálne účely (administratívne písomnosti, životopis, správy, oznámenia, dohody, protokoly, reklamy), písomný prejav pre podporu komunikácie (poznámky, listy, prihlášky, elektronické dokumenty), písomný prejav pre osobnú potrebu (denníky, adresáre, recepty, návody, krátke zoznamy bežnej potreby), tvorivý prejav (básne, poviedky, scenáre). Bližšie sa vysvetľujú javy používané pri písaní, také ako konspektovanie, kompresia textu a jej žánre, rezumovanie (zhrnutie) a anotovanie. Predstavené sú tiež druhy referátov, ich štruktúra a krátko sa venujú autori aj tézam a recenzii na knihu, film a pod. osobitná kapitola je venovaná výkladu, jeho cieľom, štruktúre, písomnej školskej práci, rozprávaniu s opisom, rozprávaniu – úvahe a osobnému i oficiálnemu listu. Aj túto kapitolu uzatvárajú kritériá hodnotenia a previerky tejto aktivity.

Štvrtú kapitolu venovali autori pojmu kontroly (previerky) aktivít a jeho chápaniu z hľadiska pedagogického. Na danom mieste sa uvádzajú funkcie kontroly, druhy kontroly, formy kontroly. Pozornosť je venovaná aj testom, ich jednotlivým typom a ich ilustrácii.

Piata kapitola pojednáva o preklade ako jednej z metód výučby, o jeho funkciách, o výhodách a nevýhodách tejto metódy vo výučbe jazykov.

Šiesta kapitola predstavuje didaktickú hru ako jednu z možných typov cvičení pre žiakov. V kapitole sú príklady hier fonetických, lexikálnych, gramatických, rečových a rolových a taktiež krížoviek, slovných reťazí, kryptogramov, rébusov, hlavolamov, kaleidoskopov a prešmyčiek.

V poslednej siedmej kapitole dostala priestor domáca úloha ako prvok vyučovacieho procesu.

Učebný text v recenzovanej učebnici dopĺňajú štyri prílohy: rusko-slovensko-anglický slovník didaktických termínov, prehľadné tabuľky s komentármi k používaniu frekventovaných slovies a podstatných mien v didaktike ruského jazyka (ovládať niečo, osvojiť/ osvojovať si niečo, výučba, učenie sa, ...) a cieľové požiadavky na vedomosti a zručnosti maturantov z ruského jazyka na úrovni B2.

Učebnica je spracovaná prehľadne. Predstavuje nové, súčasné, aktuálne poznatky z didaktiky výučby všetkých rečových činností, ako ich dnes poznáme v akomkoľvek vyučovanom cudzom jazyku. Je to veľmi potrebná a užitočná pomôcka pre študentov a budúcich i súčasných pedagógov ruského jazyka.